

goed in 't zicht en vandaar tot den top was 't nog achthonderd meter klimmen, we moesten dus voortmaken. Maar we waren nog geen vijftig meter verder of we zaten alweer op den grond, ditmaal in een veld van anjelieren, de trots van het Engadin, de pracht-anjer *Dianthus superbus*. Die geurden haast nog heerlijker dan de *Steinrösel*. Het was de grootbloemige variëteit en er waren er van allerlei tint tot zelfs witte met een groenachtig bruin honigmerk. En toen we 't op de kaart gingen uitmeten merkten we, dat we hooger waren dan 1950 M., terwijl Brunies als hoogste vindplaats het weiland links van de Ofenberg opgeeft, dat 1800 M. hoog ligt. Dus nog een nieuwe groeiplaats op den koop toe! Ik was maar blij, dat er meer dan vijftig stonden — er waren er wel vijfhonderd — en kon nu een paar van de mooiste „inleggen“.

Maar nu werd het meenens. We hadden elkaar beloofd, dat we stellig en zeker den top, 2980 M. hoog, zouden halen en nu waren we nog niet eens boven de boomgrens. Vooruit dus, in den bergstap, langzaam maar gestadig, zonder oponthoud. De mooie bloemen en heestertjes maken plaats voor grof gras, de ganzevoet *Goede Hendrik* vertoont zich, we naderen de plek, waar jaren geleden de *Sennhut* gestaan heeft; er is een klein muurtje blijven staan. En nog een vijftwintig meter hooger zie ik groen van vrouwenmanteltje en ster-steenbreek, daar moet die bron wezen. Daar willen we rusten en ons sterken voor den eindklim: hard kommiesbrood, harde eieren, heerlijk *Bündnerfleisch*, dat 's winters gedroogd wordt als de thermometer op — 20° C. staat, een paar zure appelen en een enkel bekertje van dat frissche bronwater. Daarna tien minuten languit liggen in 't zonnetje en dan naar den top.

JAC. P. TH.

(Wordt vervolgd).

TRAWLERSVISSCHEN.

EN steamtrawler heeft elk wel eens gezien, of althans ervan gehoord. Huismoeders verbinden het begrip aan dat van goedkoope visch-uit-'t-ijs; badgasten zeggen, als zoo'n stoombootje, dáár, vlakbij, hen even doet opkijken, dat 't visschersbedrijf toch óók al meer en meer in 't groot georganiseerd wordt, maar.... zegt de oude heer zuchtend.... krimpkeljauw is toch maar je ware....

Van dicht-bij maken ze op den leek niet bepaald een aangename indruk. Wat 't meest opvalt is 't zwartberookte takelwerk, die roestmassa overal, en dan, dames!, dat luchtje! Maar aan ieder boord een machtig net opgerold, de zware lieren vóór de brug, doen bij een bioloog den lust opkomen, eens te zien wat zúlke toestellen wel al zoo uit de diepten der zee op kunnen halen. Die lust, lezers, was zoo sterk, dat we ons op een goeden Augustus-morgen op zoo'n schuit inscheepten en de haven van IJmuiden uitstoomden, om een en ander

eens meer van nabij te bekijken; door de groote welwillendheid van den directeur der Alg. Visscherij Mij. werden wij daartoe instaat gesteld. Schelvisch is nu

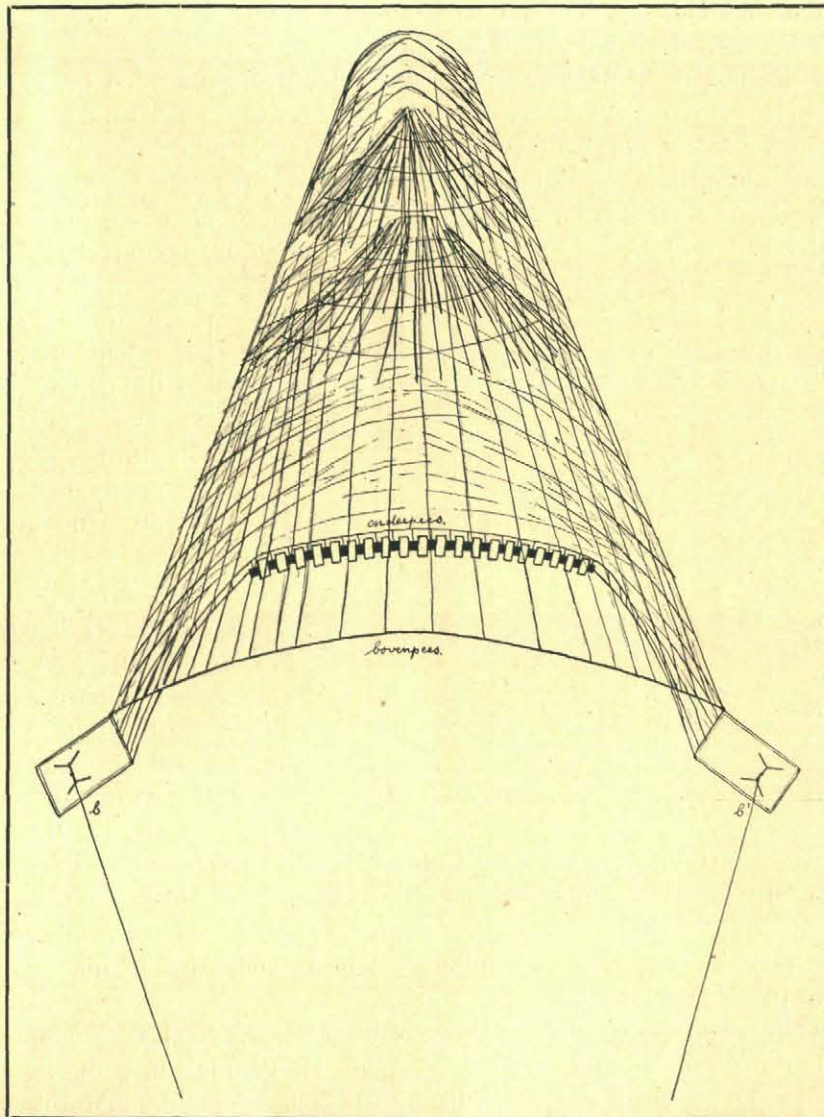

Fig. 1.

het hoofdprodukt; we koersten N.-O.-waarts naar de Deensche kust, alwaar die visch nu in massa voorkomt.

Ik stel me voor, u van mijn bevindingen verslag te geven. Op eenige K. M. uit de haven komt daarin echter plotseling een gaping, voorzien, maar pijnlijk

en onvermijdelijk. Muze, sla over die bange uren, die weeën: Kan een hand ze beschrijven, als 't lichaam verzwakt is, doordat de maag niets meer bevat dan zeewind en zelfs dáaraan nog blijkbaar te veel schijnt te hebben? . . . Doch een nieuwe morgenstond ziet twee biologen met beschuit in hun mond. „Vandáár te beginnen, o Zeusdochter, vertel“.

Op dien dag dan, 6° O. L. gepasseerd, werd op den 55en breedtegraad 't net voor het eerst uitgeworpen. Het is een z. g. *kor*, een sleepnet, dat aan de 2 „korretouwen“ — die echter al lang staalkabels zijn geworden — gevierd wordt. 400 vaâm daarvan zit op de trommels der lieren gewonden; ze loopen door de „galgen“ op voor- en achterdek en de beide einden van het net zijn er door middel van zware, met ijzer beslagen borden (b, b') mee verbonden.

Hoe het visschen nu in zijn werk gaat tracht fig. 1 te verduidelijken. Hoofdzak is hier de „onderpees“, een staalkabel, waaraan 50 á 60 klossen geregen zijn, van versch hout. Bij 't voortgaan rollen deze over den zeebodem en jagen de visch op, die dan vervolgens door den gapenden korremuil opgeslokt wordt. Door de be-

vestiging der korretouwen aan de *binnenzijde* der borden, op $\pm \frac{1}{3}$ der lengte, hebben ze steeds de neiging vaneen te wijken — evenals een trekschuit op afstand van den oever blijft — en zoo blijft de 23 M. lange pees steeds gespannen. Het net zelf is zakvormig, met 2 fuiken, en heeft vóóran zijn maximale maaswijdte van 10 cM. diagonaal.

Langzaam wordt nu dit gevaarte voortgesleept. Heel langzaam, want de weerstand is zóó ontzaglijk, dat de ± 400 H. P. machine, die den trawler anders een vaart van 9.5 Eng. mijl kan geven, het nu maar tot 3 brengt. De nacht valt en overal in 't rond zien we over het kalme water de visscherslichten van fellow-trawlers en van kotters, die met lange hengels makreel ophalen. Het regelmatig geluid van den schroef wordt slechts nu en dan afgebroken door een heftig gesnor, door een flinken schok gevolgd. Wie 't voor den eersten keer hoort, denkt minstens dat een staaldraad, of zoo iets, vastgedraaid is, en vliegt naar dek. Maar de machinist legt u uit, hoe de aan het aantal omwente-

lingen geheel onevenredige snelheid de oorzaak is van een zich meer en meer vergrootend *waterledig* achter de schroef. Er komt een oogenblik dat deze „wind vangt“, de machine slaat door en het gat wordt dadelijk met een slag door 't water opgevuld. Op ongeregelde tijden herhaalt zich 't verschijnsel.

In die nachtelijke stilte is daar beneden, op 150 M. achter ons, een ware moordpartij aan den gang. Vooral de eerstgevangen visch is er slecht aan toe. Groote kabeljauwen, zeewolven en haaien houden woedend huis in den kuil; dikwijls komen ze boven met hun bek vol kleine visch; van een grooten kreeft werd een schaar eenvoudig afgerukt. Bij het vermeederen der menigte neemt natuurlijk de spanning toe en stijgt de paniek; hoe angstig zullen ze daar wel samenscholen als een groote rog, *Raja batis*, komt aanzeilen, en ze met haar meter-brede lijf tegen den wand perst!

Zijn de 4 uur vol, dan komt er langzamerhand leven aan boord. „Halen“ wordt er geroepen, en de matrozen, die geheel gekleed te kooi liggen, schieten laarzen en olievel aan. Het dek licht hel op door tal van acetyleenlampen. Men mindert vaart, het schip draait bij, en met helsch lawaai palmen de lieren de korretouwen in; na nog een paar handige manoeuvres hangt de tot berstens toe gevulde kuil binnen boord — nog één touw losgemaakt... daar spartelt onze eerste vangst aan 't dek. De platvisschen zijn verreweg 't levendigst en taaist; tusschen hun geklepper hoort men een dof hoesten. Dat komt doordat het-lucht-naar-binnen-krijgen bij kabeljauw e. a. soms met een schok gebeurt. De beesten drijven dan ook altijd, als men ze dadelijk weer in 't water gooit, met den buik naar boven, ook al zijn ze nog niet dood; ze zijn toch *voor de meeuwen* — ook stormvogeltjes — die ons in zwermen bijhouden.

De zeewolf is de meest verontwaardigde rakker; je kunt hem in een stuk hout laten bijten tot z'n tanden breken, ja zelfs hapt hij naar de laarzen van de matrozen, die bijna tot hun knieën in het gedoe staan en met een schop alles, levend en dood, onder het bereik van den sorteerder brengen, die het niet-buikbare, alles nl. wat de kosten van ijs en transport niet goed zou maken, weer over boord gooit. Honderden kilo's visch komen op die manier weer in zee terecht — doch maar voor een klein percent levend. „Daar leeft een ander wel weer van“, zal men zeggen. Dat is zoo, maar... die ander is vaak een meeuw of een rottings-organisme. Dikwijls toch halen we een ontbindend scholletje op, *niet* gewond, en dus blijkbaar ook éénmaal bij menschen aan boord geweest.

J. METZELAAR.

(Wordt vervolgd).